

Minnisblað

Ásmundur G. Vilhjálmsson

Ákvæði 3. tölul. 28. gr. laga hljóðar svo.

Eignaauki [eða aukning ráðstöfunartekna]¹⁾ sem stafar af eftirgjöf skulda við nauðasamninga, enda hafi skuldirnar ekki myndast í sambandi við atvinnurekstur skattaðila. [Hið sama á við um eftirgefnar skuldir sem mælt er fyrir um í nauðasamningi til greiðsluaðlögunar skv. X. kafla a í lögum um gjaldþrotaskipti o.fl., nr. 21/1991, með áorðnum breytingum, eða á annan fullnægjandi hátt er sannað að eignir eru ekki til fyrir, að uppfylltum skilyrðum samkvæmt reglugerð²⁾ sem fjármálaráðherra setur um hlutlægt mat á forsendum eftirgjafar, skilyrði þess að eftirgjöf teljist ekki til tekna, upplýsingagjöf skv. 92. gr. o.fl.]¹⁾

Mín tillaga:

Til tekna telst ekki:

Eftirgjöf skulda við nauðasaminga þar með talið nauðasaminga til greiðsluaðlögunar samkvæmt X. kafla laga nr. 21/1991 nema eftirgjöfin valdi aukningu á eignum umfram skuldir, það er hreinni eign.

Hafi skuld myndast í tengslum við atvinnurekstur skal tekjufæra niðurfellingu skuldar allt að því marki að ónýtt rekstrartap á því ári sem skuld er gefin eftir þurkast út. Þann hluta skuldar, sem þá stendur eftir ótekjufærður, skal setja á sérstakan biðreikning til tekjufærslu á móti ónýttu rekstrartapi atvinnurekanda næstu fimm árin talið frá og með því ári, er nauðasamningur, þar með talið nauðasamningur til greiðsluaðlögunar var staðfestur. Standi eitthvað eftir af skuldinni á biðreikningnum eftir það fellur það niður.

Fjármálaráðherra setur reglugerð um hlutlægt mat á forsendum eftirgjafar, skilyrði þess að eftirgjöf teljist ekki til tekna, upplýsingagjöf skv. 92. gr. o.fl.]¹⁾

Kapitel 6. Andre skattemæssige spørgsmål ved gældsafgift

der efter underskudsbeholdningen fortsat et uudnyttet underskud, kan dette efter de almindelige regler indgå i sambeskatningsindkomsten. Har skyldnerselskabet i afgiftsåret et skattemæssigt overskud, men et fremførselsberettiget underskud fra tidligere indkomstår, skal selskabets eget underskud begrænses, før det kan modregnes i indkomstårets overskud. Efter begrænsningen kan det resterende underskud eller eventuelt et sambeskattet selskabs underskud anvendes til modregning i indkomstårets overskud.

Som hovedregel påvirkes indkomstopgørelsen hos skyldnerselskabet ved en gældsafgift således ikke af, at selskabet indgår i en koncern, der er underlagt sambeskatning. Påvirkningen hos de øvrige selskaber i koncernen begrænses som udgangspunkt til, at skyldnerselskabets andel af underskud i sambeskatningsindkomsten bliver mindre. Dog må rentereguleringsreglen i ligningslovens § 5, stk. 8, kunne medføre en ændring tillige af de øvrige selskabers indkomstopgørelser. Resultater korrektionen af de fradragsberettigede renter i, at skyldnerselskabets tidligere indkomstopgørelse ændres, således at et fremførselsberettiget underskud nedsættes, vil denne korrektion kunne påvirke de øvrige selskabers indkomstopgørelse, hvis underskuddet har været anvendt til modregning i overskud i sambeskatningsindkomsten.

Når skyldnerselskabets indkomstopgørelse ændres, vil indkomstopgørelsen over sambeskatningsindkomsten ikke længere være korrekt, da skyldnerselskabets underskud er medregnet med et for stort beløb. Det vil være et administrativt stort arbejde at regulere sambeskatningsindkomstopgørelsen som refleksvirkning på en regulering af skyldnerselskabets indkomstopgørelse. Det vil samtidigt være u hensigtsmæssigt for de øvrige selskaber i sambeskatningen, der får ændret deres indkomstopgørelse, jf. ovenfor i afsnit 6.5.2. om betydningen af reglens tilbagevirkende kraft. Trods disse indvendinger må det dog antages, at der er hjemmel til at ændre indkomstopgørelserne, da de som refleksvirkning indeholder forkerte oplysninger om fradragsberettiget underskud.

Kapitel 7

Udenlandsk ret

De danske regler for beskatningen af generelle gældseftergivelser er gennem tiden blevet øget betydeligt. Reglerne frembyder mange fortolkningsvanskeligheder. Det er interessant at se, om de lande, vi sædvanligvis sammenligner os med, har tilsvarende problemer med den skattemæssige behandling af gældseftergivelser.

I det følgende er først beskrevet retstilstanden i Sverige og dernæst retstilstanden i Norge. I beskrivelsen af de enkelte lande er indledningsvis kort gengivet de almindelige skatteretlige principper i landene. Dernæst er foretaget en kort beskrivelse af de forskellige gældseftergivelsesformer, der er til rådighed i Sverige og Norge.

7.1. Sverige

7.1.1. *Generelt om svensk skatteret*

De materielle indkomstskatteregler findes i kommunalskattelagen (KL),¹ der regulerer skatten til kommunerne, samt lagen om statslig inkomstskatt (SIL),² der regulerer skatten til staten. De to love er systematisk opbygget således, at KL indeholder alle de materielle regler, mens SIL hovedsagelig indeholder henvisninger til bestemmelserne i KL samt derudover kun regler, der alene har betydning for den statslige indkomstbeskatning. Fysiske personer er undergivet bestemmelserne i både KL og SIL, mens juridiske personer alene betaler statsskat og derfor kun er undergivet bestemmelserne i SIL.

Den svenske indkomstbeskatning³ omfatter principielt alle de ind-

1. SFS 1928:370.

2. SFS 1947:576.

3. Det følgende er primært baseret på bogen *Indkomstskatt i Sverige och Norge* af J. H. H. H.

Kapitel 7. Udenlandsk ret

tægter, som hidrører fra arbejde, som den skattepligtige udøver, samt afkast og realiserede værdistigninger på kapital, som den skattepligtige ejer. Som udgangspunkt er der fradrag for alle omkostninger i forbindelse med erhvervelse af indtægterne samt fradrag for realiserede værditab på kapital.

Der er hverken i KL eller SIL nogen generel definition af, hvad der skal anses for skattepligtig indkomst. Som udgangspunkt er alle indtægter skattepligtige. 19 § i KL indeholder en specifik angivelse af, hvilke indtægter der ikke anses for skattepligtige. Det er eksempelvis indtægter som gaver, lotterigevinster og stipendier. Fra indtægterne kan fratrækkes omkostninger, der har været anvendt til at erhverve og sikre indkomsten, jf. 20 § KL. I 20 § 2 st. KL er angivet nogle specifikke omkostninger, der ikke er fradragsberettigede, som eksempelvis leveomkostninger og afbetaling af gæld.

I lovene er angivet de forskellige indkomstkategorier, som en skattepligtig indkomst skal kunne henføres til. Hvis en indkomst ikke kan henføres til en indkomstkategori, er indkomsten ikke skattepligtig. Indkomstbeskatningen består af tre forskellige indkomstkategorier: Næringsindkomst, Tjenesteindkomst og Kapitalindkomst. Juridiske personer skal henføre al deres indkomst til indkomstkategorien Næringsindkomst, jf. SIL 2 § 1 mom 5 st. Fysiske personer skal fordele indkomsten mellem de tre indkomstkategorier.

Alle indtægter og udgifter skal henføres til den relevante indkomstkilde og hver indkomstkilde opgøres for sig. I hver af indkomstkategorierne Tjenesteindkomst og Kapitalindkomst foreligger der kun én indkomstkilde. Indkomstkategorien Næringsindkomst kan derimod være sammensat af flere indkomstkilder. Driver en fysisk person flere næringsvirksomheder, hvor der foreligger næringsvirksomhed i udlandet eller deltagelse i et interessentskab, skal der foretages en opgørelse for hver af disse. Overskud i de forskellige indkomstkilder sammenlægges. Hvis der opstår underskud i en indkomstkilde, kan dette underskud som udgangspunkt ikke modregnes i øvrige indkomstkilders overskud. Et eventuelt underskud kan dog overføres til modregning i overskud fra samme indkomstkilde de efterfølgende indkomstår, jf. 1 § lag om avdrag för underskott av näringsverksamhet og KL 34 §. Som udgangspunkt er der tale om en tidsbegrænset adgang til fremførsel af underskud.

Tjenesteindkomst. Indkomstkategorien gælder alene for fysiske personer, da juridiske personer alene kan have indkomst i indkomstkategorien Næringsindkomst. Der foretages ikke nogen opdeling af indkomstkategorien Tjenesteindkomst i forskellige indkomstkilder, selv om skatteyderen har forskellige arbejder. Dette gælder, uanset hvor mange og hvor forskelligartede arbejderne er. En undtagelse er dog indkomst fra hobbyvirksomhed, som skal opgøres for sig. Overskud i indkomsten fra hobbyvirksomhed skal beskattes sammen med øvrige indkomster i indkomstkategorien Tjenesteindkomst. Underskud i indkomsten fra hobbyvirksomhed kan ikke fratrækkes i andre indkomster, men kan overføres til modregning i overskud fra samme hobbyvirksomhed de efterfølgende 5 indkomstår. Foruden indkomst fra tjenesteforhold er tillige periodiske ydelser omfattet af indkomstkategorien Tjenesteindkomst.

Indkomstkategorien Næringsindkomst gælder for både fysiske og juridiske personer. Juridiske personer skal medregne al deres skattepligtige indkomst til denne indkomstkategori, uanset om der er tale om indkomst fra kapital eller næringsvirksomhed. Fysiske personer, der driver næringsvirksomhed, beskattes i Sverige efter regler, der i vid udstrækning minder om de danske regler om virksomhedsskatteordningen. I Sverige er der dog ikke valgfrihed med, om reglerne skal anvendes eller ej. En del af indkomsten fra næringsvirksomhed betragtes som afkastning af den investerede kapital i egen virksomhed. Denne del beskattes som kapitalindkomst, mens resten skal beskattes som næringsindkomst. Der er mulighed for at afsætte midler med henblik på ekspansion, hvorved der af disse midler alene betales en foreløbig skat på 28%. Når midlerne tages ud af virksomheden, undergives de samme beskatning som arbejdsindkomst.

Det er alene indkomst fra virksomheden, der skal beskattes i indkomstkategorien Næringsvirksomhed. Skatteyderens øvrige indkomster skal beskattes enten i indkomstkategorien Tjenesteindkomst eller i Kapitalindkomst. Opstår der en kapitalindkomst fra næringsvirksomheden, beskattes denne i indkomstkategori Næringsvirksomhed. Dette gælder, hvis aktiverne eller passiverne har relation til næringsvirksomheden, ellers sker beskatningen af kapitalindkomst for fysiske personer i indkomstkategorien Kapitalindkomst. Det er uden betydning for beskatningsspørgsmålet, om der er tale om omsætnings-

pligtige, uanset hvilken aktivtype, der er tale om. Opstår der underskud i en næringsvirksomhed, kan dette underskud ikke modregnes i overskud fra andre indkomstkilder. Der er dog mulighed for overførsel af underskud til modregning i overskud fra samme indkomstkilde de efterfølgende indkomstår uden tidsbegrænsning.

Indkomstkategorien Kapitalindkomst omfatter både kapitalafkast og kapitalgevinst. Som udgangspunkt er al kapitalindkomst skattepligtig. Udløser en afståelse tab, er der som hovedregel alene fradrag med 70% af tabet. Der er fradrag for alle renteomkostninger i indkomstkategorien, uanset om disse har relation til virksomhed eller eksempelvis vedrører et forbrugslån. Overskud i kapitalindkomsten beskattes med en statslig proportionalskat på 30% (1997). Viser beregningen af kapitalindkomsten underskud, kan denne anvendes til formindskelse af den indkomstskat, der skal betales af andre skattepligtige indkomstkilder samt ejendomskatten. Et uudnyttet underskud i kapitalindkomsten kan ikke overføres til senere år.

De fradragsberettigede omkostninger skal fradrages i den indkomstkilde, som de vedrører. Renteomkostninger kan fradrages, uanset om de vedrører indkomst eller eksempelvis privatforbrug. Renteomkostninger er fradragsberettigede i indkomstkategorien Næringsvirksomhed, hvis de har tilknytning til denne. Ellers skal de fradrages i indkomstkategorien Kapitalindkomst.

Når indtægterne og udgifterne skal henføres til rette beskatningsår, findes der i KL og SIL to forskellige principper til periodiseringen, jf. 41 § KL. For tjenesteindkomst gælder et kontantprincip således, at indtægten er skattepligtig, når skatteyderen har mulighed for at tilegne sig ydelsen, mens udgiften kan fradrages i indkomstopgørelsen, når den er betalt. For næringsindkomst gælder et bogføringsprincip således, at tidspunktet for indtjeningen respektive forbruget er afgørende.

7.1.2. De civilretlige regler om gældseftergivelse

I Sverige er der mulighed for at opnå en underhåndsakkord (frivillig akkord) eller offentlig akkord (tvangsakkord). Underhåndsakkorder (de frivillige akkorder) er ligesom i Danmark uregulerede. Det nærmere indhold af disse afhænger af aftalernes indhold og er alene bindende for de fordringshavere, som indgår på aftalerne.

Den offentlige akkord kan være i konkurs eller uden for konkurs. Er der tale om offentlig akkord i konkurs, finder reglerne i konkursla-

gen⁴ 12 kap. anvendelse. Er akkorden uden for konkurs, finder reglerne i lag om företagsrekonstruktion⁵ 3 kap. anvendelse. Sveriges ordning med företagsrekonstruktion er udarbejdet med den danske betalingsstandsningsordning som forbillede. Efter loven er der mulighed for at indlede forhandling om offentlig akkord som led i bestræbelserne for at rekonstruere virksomheden.

Det er ikke direkte i nogen af lovene angivet, hvorledes en akkord skal udformes. I praksis vil indholdet i akkorden minde om de danske tvangsakkordformer. Akkorden vil i almindelighed indebære, at uprioriterede fordringer reduceres til en vis procentdel af det oprindelige beløb.⁶ Den del, som overstiger akkordprocenten, bortfalder. Akkord kan også forekomme som en såkaldt afviklingsakkord, som indebærer, at skyldneren bliver frigjort for sin gæld mod at han overlader sine aktiver til kreditorerne. Undtagelsesvis kan akkorden gå ud på betalingsudsættelse eller en særlig regulering af betalingsformen.

I de offentlige akkorder indledes akkorden med, at skyldneren udarbejder et akkordforslag, der sendes til retten. Akkordforslaget skal indeholde angivelse af, hvor meget skyldneren tilbyder at betale, hvornår betalingen vil ske, samt hvorvidt der stilles sikkerhed for akkorden, jf. konkurslagen 4 § samt rekonstruktionslagen 10 §. For at akkordforslaget kan behandles, skal der tilbydes kreditorerne mindst 25% af fordringernes beløb, medmindre fordringshaverne har accepteret lavere dividende eller der er anden særlig begrundelse for lavere dividende. Fremsættes akkordforslaget som led i en rekonstruktion efter rekonstruktionslagen, skal forslaget ved fremsættelsen støttes af mindst 2/5 af de i boopgørelsen angivne kreditorer, som omfattes af akkorden og som tilsammen har mindst 2/5 af de samlede fordringer, jf. rekonstruktionslagen 11 § pkt. 3. Betaling af mindstedividenden skal principielt ske inden for et år efter akkordens vedtagelse, jf. konkurslagen 5 § og rekonstruktionslagen 2 §.

I konkurslagen 15 § og rekonstruktionslagen 4 § er angivet reglerne for vedtagelse af akkordforslaget. Et akkordforslag, som giver mindst 50% af fordringsbeløbene, anses for vedtaget, hvis 3/5 af de stemmende vedtager dette og disses fordringer udgør mindst 3/5 af de samlede,

4. SFS 1987:672.

5. SFS 1996:764.

6. Walin Gösta og Gregow Torkel, *Akkordslagen m.m.*, PA Norstedt & Söners förlag, Stockholm 1972, side 11.

stemmeberettigede fordringshavere. Udgør akkordprocenten en lavere andel, anses forslaget for vedtaget, hvis 3/4 af de stemmende enes om forslaget og deres fordringer kan opgøres til mindst 3/4 af de samlede, stemmeberettigede fordringer.

Akkorden er bindende for alle kreditorer, både kendte og ukendte. Fordringer, der er sikkerhed for, omfattes kun af akkorden i det omfang, sikkerheden ikke kan dække fordringen, jf. konkurslagen 21 § og rekonstruktionslagen 8 §. Kun i særlige tilfælde kan akkorden ophæves, jf. konkurslagen 28 § og rekonstruktionslagen 25 §. Ophævelse kan besluttes af retten, bl.a. hvis skyldneren har været uredelig mod kreditorerne, har begunstiget enkelte kreditorer eller i øvrigt forsømmer sine forpligtelser i henhold til akkorden. Selv om skyldneren ikke er i stand til at opfylde akkorden, er dette ikke i sig selv tilstrækkeligt til at tilsidesætte akkorden.⁷

I 1994 blev skuldsaneringslagen⁸ vedtaget i Sverige med ikrafttrædelsesdato 1. juli 1994. Den er udarbejdet med det danske gældssaneringsinstitut som forbillede. Gældssaneringen kan gennemføres enten som en frivillig gældssanering, hvilket medfører, at gældssaneringssagen afsluttes hos kronofogdemyndigheden, eller gennemføres som en tvangsmæssig gældssanering, hvor det er retten, der beslutter at gennemføre gældssaneringen, jf. skuldsaneringslagen 1 §.

En skyldner kan opnå gældssanering, hvis han er insolvent og ikke kan betale sine kreditorer inden for rimelig tid. Det er en betingelse, at der er tale om en fysisk person, som ikke er næringsdrivende. Endvidere skal der være rimelig grund til at bevillige gældssanering af hensyn til skyldnerens personlige og økonomiske forhold, jf. skuldsaneringslagen 4 §. Både ved den tvungne og den frivillige gældssanering befries skyldneren for betaling af den gæld, som er omfattet af gældssaneringen. Dette gælder både kendt og ukendt gæld, jf. skuldsaneringslagen 26 §. Ved gældssaneringen skal der typisk indgås en betalingsaftale på 5 år for den gæld, som skyldneren kan betale til kreditorerne, jf. skuldsaneringslagen 8 §.

Efter skuldsaneringslagen 27 § kan retten, efter ansøgning fra en kreditor, beslutte, at en gældssanering skal ophæves eller ændres, bl.a. hvis skyldneren afviger fra betalingsplanen i et ikke ringe omfang eller hvis skyldnerens økonomiske forhold forbedres væsentligt.

7. Ibid 106.

8. SFS 1994:334.

7.1.3. Den skattemæssige behandling af gældseftergivelse

Bortfald af gæld indebærer principielt for skyldneren, at dennes skatteevne stiger.⁹ Gældseftergivelsen kan derfor sidestilles med en indtægt. Da gældseftergivelsen kan sidestilles med en indtægt, kan der ske indkomstbeskatning, hvis eftergivelsen har tilknytning til nogen af indkomstkilderne i KL eller SIL.¹⁰

Gældseftergivelsen betragtes som en kapitalgevinst, hvorved der principielt kan blive tale om indkomstskattepligt i indkomstkategoriernes Næringsvirksomhed og Kapitalindkomst. Det er uden betydning for indkomstskattepligten, om gælden har relation til et anlægsaktiv eller et omsætningsaktiv.

Trods udgangspunktet om skattepligt ved gældseftergivelse, udløses en sådan ikke, hvis eftergivelsen sker i forbindelse med en akkord eller en gældssanering. Dette begrundes med, at indkomstbeskatningen bygger på et skatteevneprincip, og da skyldnerens skatteevne ikke bliver forøget ved en gældseftergivelse i forbindelse med en akkord eller en gældssanering, kan der ikke blive tale om beskatning.¹¹ Der opstår ikke nogen gevinst, når skyldneren har modtaget eftergivelsen ved en akkord eller en gældssanering, da skyldneren alligevel ikke ville kunne betale, såfremt fordringen blev afkrævet skyldneren.

Akkordens skattefrihed blev allerede fastslået i praksis af Regeringsrätten i afgørelsen RÅ 1929 Fi 396. Denne afgørelse er efterfølgende blevet fulgt op af afgørelsen RÅ 1963 ref 48, hvor det blev fastslået, at en akkord på grund af skyldnerens manglende betalingsevne ikke var skattepligtig. I RÅ 1963 ref 48 gjorde skattemyndighederne bl.a. gældende, at eftergivelsen kunne betragtes som genvundne omkostninger, og da disse var fratrukket i indkomstopgørelsen, skulle der ske beskatning. Dette vandt ikke gehør hos Regeringsrätten. Ved afgørelsen RÅ 1956 Fi 147 blev det fastslået, at afskrivning af fordringen i regnskaberne ikke var tilstrækkelig for, at der anses at foreligge en gældseftergivelse.

Det afgørende for skattefriheden er, at skyldneren på tidspunktet for eftergivelsen er insolvent. Insolvensen kan være resultatet af en

9. Göran Grege har i sin afhandling, *Beskatning vid formellt och informellt ackord. En undersökning om obestånd vid inkomstbeskatningen*, Norstedts Juridik, Stockholm 1996, beskrevet den skattemæssige behandling af akkord i Sverige. Det følgende tager udgangspunkt i denne afhandling.

10. Göran Grege, side 11.

11. Ibid side 135.

insufficiensbedømmelse, dvs. forholdet mellem aktiver og passiver, eller en konkursretlig insolvensbedømmelse, hvor der er tale om skyldnerens manglende mulighed for at indfri forpligtelser efterhånden som de forfalder, og at tilstanden ikke er rent forbigående. Det er formentlig i svensk ret en konkursretlig insolvensbedømmelse, som er bestemmen- de for skattefriheden ved akkord.¹² Opnår skyldneren i stedet for ak- kord en gældssanering, er det direkte i skuldsaneringslagen angivet, hvornår skyldneren er insolvent. Efter 4 § skal skyldneren være insol- vent og så gældsæt, at han ikke kan antages at have mulighed for at betale sin gæld inden for overskuelig tid.

Det er uden betydning for akkordens skattefrihed, hvor mange kre- ditorer, der deltager, samt fordringernes størrelse. Efter RÅ 1963 ref 48 foreligger der også en skattefri akkord, selv om der kun indgås aftale med en enkelt kreditor, hvis blot forudsætningen om insolvens er opfyldt.

En gæld repræsenterer ofte et kapitalbeløb, som er anvendt til af- skrivningsbare aktiver eller andre udgifter, som direkte har kunnet om- kostningsføres. I disse tilfælde har en skattemæssig udnyttelse allerede fundet sted helt eller delvist på det tidspunkt, hvor den næringsdriven- de befries for sin gæld. Det kunne anses for urimeligt, at skyldneren fik mulighed for fradrag for en gældspost, som han i realiteten ikke havde betalt. For at undgå disse urimeligheder, indførtes i Sverige i 1960-erne begrænsning i adgangen til at modregne underskud i senere års overskud.¹³ Oprindelig medførte både akkord og konkurs, at ret til fremførsel af alt underskud ophørte. Ophør af retten til underskuds- fremførsel vedrørte dog kun den bestemte indkomstkilde, som den ak- korderede gæld vedrørte. Der var stadig mulighed for underskudsfram- førsel i andre indkomstkilder for deres » eget « underskud. Da aktiesel- skabet og andre juridiske personer kun har en indkomstkilde under indkomstkategorien Næringsvirksomhed, fik reglen betydelige konse- kvenser. Der er derfor med loven om avdrag för underskott i närings- verksamhet¹⁴ indført en regel i 11 §, således at underskuddet ved en akkord uden konkurs alene reduceres med et beløb svarende til den gæld, som falder bort ved akkorden. Det er fortsat således, at under- skud ved konkurs bortfalder. Der gælder en tilsvarende begrænsning i

12. Ibid side 145.

13. Ibid side 13.

14. SFS 1993:1539.

adgangen til underskudsforeførsel i tilfælde af opnået skuldsanering efter skuldsaneringslagen.

Er akkorden ikke skattepligtig, er der heller ikke fradragsret for omkostningerne i forbindelse med akkorden.¹⁵ Det er alene omkostninger, der er anvendt til at erhverve og sikre en skattepligtig indkomst, som er fradragsberettiget i henhold til KL, og da akkorden er skattefri, kan omkostningerne i den forbindelse ikke fradrages i indkomstopgørelsen. Er gælden tilknyttet et anlægsaktiv, påvirkes afskrivningsgrundlaget ikke af gældseftergivelsen.¹⁶

7.2. Norge

7.2.1. Generelt om norsk skatteret

Norsk skatteret tager udgangspunkt i skatteloven (sktl.) af 18. august 1911. Loven regulerer alene direkte kommuneskatterne, men gælder tillige som udgangspunkt for statskatten.¹⁷ Skattesystemet bygger primært på skatteevneprincippet. Det indebærer, at det som udgangspunkt alene er nettoindtægten, der udskrives skat på. I det omfang, en indtægt går til at dække udgifter, som er pådraget for at skabe indtægter, giver den ingen øget skatteevne.

Udgangspunktet for beskattningen er sktl. § 42, hvorefter til indkomst medregnes – med visse særligt fastsatte undtagelser og begrænsninger – enhver fordel, som er vundet ved ejendom, kapital, arbejde eller virksomhed, hvad enten det oppebårne er indvundet gennem længere tidsrum eller er erhvervet lejlighedsvis eller ved en enkelt anledning. Som hovedregel er enhver fordel indvundet ved arbejde, kapital og virksomhed skattepligtig. I § 42, 3. led, er opregnet specifikke ydelser, som ikke skal anses for skattepligtig indtægt, f.eks. dagpenge i henhold til privat ulykkes- og sygeforsikring, og huslejestøtte. Den skattepligtige fordel skal være af økonomisk værdi.

Den skattepligtige fordel omfatter tillige brug af egne genstande. Dette begrundes med, at når skatteyderen bruger sine egne genstande, indebærer dette, at han selv oppebærer afkastet af genstanden. Der

15. Ibid side 73.

16. Ibid side 149.

17. Frederik Zimmer, *Lærebok i Skatterett*, 3. udg., TANO, Oslo 1997, side 41. Det følgende er hovedsageligt baseret på denne lærebog.

Kapitel 7. Udenlandsk ret

foreligger dog en del regler, som specifikt undtager brug af de fleste genstande fra beskatningen.

Ud over de tre indkomstkategorier – kapital, arbejde og virksomhed opstilles i sktl. § 43, 1. led a, skattepligt for gevinst, hvorved tilfældigheder i større eller mindre grad har været medvirkende. I praksis er bestemmelsen blevet opfattet som omfattende alene indtægter af »lotterigevinsttypen«.¹⁸ Endvidere er i sktl. § 43, 1. led b, angivet skattepligt for kapitalgevinster, hvor udgangspunktet er, at der altid er skattepligt ved afhændelse.

En indtægt skal kunne henregnes til en af disse indkomstkategorier for at være skattepligtig. Afgrænsningen virksomhed/arbejde over for fritidsaktiviteter får derfor stor betydning, dels fordi indtægterne ikke er skattepligtige og dels fordi udgifterne til erhvervelse af disse indtægter ikke er fradragsberettigede.¹⁹ Det er endvidere et krav, at der er sammenhæng mellem den erhvervede fordel og det udførte arbejde eller den udførte virksomhed. Er dette ikke opfyldt, vil indtægten ikke være skattepligtig.

Til indkomstkategorien virksomhedsindtægt henhører enhver fordel, som er vundet ved virksomhed, jf. sktl. § 42, 1. led. Det gælder også kapitalgevinster og -afkast på anlægsaktiver.²⁰ Ved afgørelserne Rt 1918 II 226 Vard og Rt 1929 s. 214 Storm & Bull afgjorde Højesteret, at gevinst ved afhændelse af driftsmidler fra virksomhed var skattepligtig som fordel ved virksomhed og derved indkomstskattepligtig i indkomstkategorien virksomhedsindtægt.

Afkast af kapital er skattepligtig som kapitalindtægt efter sktl. § 42, 1. led, mens kapitalgevinster er skattepligtige efter sktl. § 43. For begge gælder, at udgangspunktet er skattepligt. Kapitalindkomst fra virksomhed er i princippet omfattet af både virksomhedskategorien og kapital kategorien. Stammer kapitalindkomsten fra virksomhed, skal indkomsten først og fremmest henføres til virksomhedsindtægten.²¹ Renter kan fratrækkes i indkomstkategorien kapitalindtægt. Der er principielt fuld fradragsret for renteudgifter, uanset hvorledes gælden er opstået. Da skattesatsen for kapitalindtægter alene er 28%, har renteudgifterne en begrænset fradragsværdi.

18. Ibid, side 157f.

19. Ibid, side 122f.

20. Ibid, side 130f., samt endvidere Magnus Aarbakke, *Skatt på inntekt*, 4. udg., Universitetsforlaget, Oslo 1990, side 66.

21. Zimmer, side 148.

Det almindelige, norske indkomstbegreb er et nettoindkomstbegreb. Der kan derfor foretages fradrag i bruttoindtægterne for udgifter til indtægtens erhvervelse, sikring og vedligeholdelse, jf. sktl. § 44, 1. led, 1. punktum. Det er et krav, at udgifterne har relation til en skattepligtig indtægt. Renter kan dog altid fradrages, uanset om disse vedrører skattepligtig indtægt eller ej. For at der kan være fradrag for en udgift kræves for det første, at der foreligger en opofrelse af en fordel, og at opofrelsen har tilknytning til indtægtserhvervelsen. I de tilfælde, hvor der ydes fradrag før opofrelsen faktisk finder sted, men hvor det senere viser sig, at opofrelsen ikke finder sted, skal fradraget tilbageføres eller tilsvarende indtægtspost indtægtsføres.²² Kernen i opofrelseskravet er, at der må foreligge en reduktion i skatteyderens formuestilling, enten ved betaling, tab i værdi eller lignende.

Frem til skattereformen i 1992 var kontantprincippet hovedreglen i norsk skatteret om periodisering. Dog skulle regnskabspligtige virksomheder anvende regnskabsprincippet. Ved reformen kom realisationsprincippet i forgrunden som hovedprincip.²³ Periodiseringen af indtægter og udgifter er forskellig, afhængig af om posterne opstår i virksomhed eller uden for virksomhed. Uden for virksomhed gælder som udgangspunkt realisationsprincippet. En indtægt skal herefter medregnes som indtægt, når der er erhvervet en ubetinget ret til indtægten, jf. sktl. § 41, 6. led, 2. punktum. Viser det sig senere, at ydelsen ikke leveres, er der fradragsret for tabet, jf. sktl. § 45, 1. led. Realisationsprincippet gælder dog ikke for arbejdsindtægter og lignende, hvor der fortsat gælder et kontantprincip, jf. 6. led, 3. punktum. Tilsvarende er der efter realisationsprincippet fradrag for en udgift, når den skattepligtige har pådraget sig en ubetinget forpligtelse til at dække den, jf. sktl. § 41, 10. led, 1. punktum. For arbejdsindtægter og lignende gælder dog også her et kontantprincip, jf. § 41, 7. led, 4. punktum, og § 41, 10. led, 3. punktum. I virksomhed skal regnskabsprincipperne som udgangspunkt anvendes som periodiseringsregler. Der er dog i væsentligt omfang gjort undtagelse til dette gennem skatteregler, som i praksis fører til, at gældende ret ligger meget nær realisationsprincippet også i virksomhed.²⁴

Hver indkomstkilde opgøres for sig. Efter sktl. § 45, 1. led, 1. punk-

22. Ibid, side 164ff.

23. Ibid, side 327f.

24. Ibid, side 342.

Kapitel 7. Udenlandsk ret

tum, kan underskud, som fremkommer i næring eller virksomhed, fradrages i indtægterne fra skatteyderens andre indtægtskilder. Det antages, at bestemmelsen ikke er udtømmende, således at der altid er fradragsret for underskud fra én indkomstkilde i overskud fra andre indkomstkilder.²⁵ Har skatteyderen flere indkomstkilder og et år har overskud på en eller flere af disse og underskud på en eller flere andre, skal underskud fratrækkes i overskud i indkomståret. Skatteyderen kan ikke vælge at fremføre et underskud frem for at modregne dette i andet overskud. Har skatteyderen også efter modregningen underskud i et indkomstår, giver loven en almindelig adgang til at fremføre dette underskud til senere år. Sktl. § 53, 1. led, 1. punktum, giver skatteyderen ret til at fratække underskud, som han har haft de sidste 10 år, i indkomstopgørelsen. Fremførselsretten gælder for underskud både i og uden for virksomhed. Der er ingen generel adgang til tilbageføring af underskud til fradrag i et tidligere indkomstår. En sådan adgang findes dog ved ophør af virksomhed, jf. sktl. § 53, 2. led, hvor der er adgang til tilbageføring i indtil de to foregående år.

7.2.2. De civilretlige regler om gældsreftergivelse

Reglerne om akkord findes i lov om gjeldsforhandling og konkurs af 8. juni 1984 nr. 58, (herefter alene kaldet konkursloven). Lovens 1. del indeholder reglerne for gældsforhandling, der i vidt omfang minder om de danske regler om betalingsstandsning. Efter lovens § 1 kan en skyldner, som ikke kan opfylde sine forpligtelser efterhånden som de forfalder, begære åbnet gældsforhandling efter reglerne i loven. Formålet med gældsforhandlingen er, at skyldneren kan forhandle med sine fordringshavere om frivillig gældsordning eller tvangsakkord.

Skyldneren kan være en fysisk eller juridisk person, og det er uden betydning, om skyldneren er næringsdrivende eller ej.²⁶ Det er en betingelse, at debitor ikke kan opfylde sine forpligtelser efterhånden som de forfalder. Dette opfattes som et krav om illikviditet. Det er ikke nødvendigt for åbning af gældsforhandling, at debitor er insolvent.²⁷

Ved indledning af gældsforhandling bliver der nedsat et gældsnevnt, som fører tilsyn med skyldneren. Gældsnevntet indsamler oplysninger

25. Ibid, side 215f.

26. Kristian Huser, *Gjeldsforhandling og konkurs*, bind 1, Juristinformatjon A/S, Bergen 1987, side 159-160.

27. Ibid 155

om skyldnerens forhold samt udarbejder en redegørelse, såfremt de er af den opfattelse, at der er udsigt til en frivillig gældsordning eller en tvangsakkord. Nævnet skal bistå skyldneren i udarbejdelse af forslaget til ordning.

En *frivillig gældsordning* kan i henhold til § 23 gå ud på:

- 1) betalingsudsættelse (frivillig moratorium)
- 2) procentvis reduktion af gælden (frivillig akkord)
- 3) afvikling af skyldnerens formue eller en nærmere afgrænset del af denne, uden at skyldneren bliver frigjort for den del af gælden, som ikke dækkes ved likvidationen (frivillig likvidation),
- 4) afvikling af skyldnerens formue eller en nærmere afgrænset del af denne, mod at skyldneren bliver frigjort for den del af gælden, som ikke dækkes ved likvidationen (frivillig likvidationsakkord), eller
- 5) en kombination af disse ordninger.

Da der er tale om en frivillig gældsordning, beror det nærmere indhold på parternes aftale og opregningen i bestemmelsen er derfor ikke udtømmende.

Forslaget fremsendes til kreditorerne sammen med gældsnevnets angivelse af, om forslaget kan anbefales, jf. § 24. Godkendes forslaget af samtlige fordringshavere, der er omfattet af forslaget, er det vedtaget. Såfremt forslaget ikke forkastes af fordringshaverne, anses det for vedtaget, hvis det er godtaget af fordringshavere, som tilsammen repræsenterer mindst 3/4 af det samlede pålydende af de fordringer, som forslaget omfatter, jf. § 25.

I stedet for en frivillig gældsforhandling kan skyldneren begære åbning af forhandling om tvangsakkord efter § 33. Bestemmelserne om tvangsakkord findes i konkurslovens kapitel VI. I henhold til § 30 kan en tvangsakkord gå ud på:

- 1) betalingsudsættelse (tvungen moratorium)
- 2) procentvis reduktion af gælden (almindelig tvangsakkord)
- 3) afvikling af skyldnerens formue eller en nærmere afgrænset del af denne mod at skyldneren frigøres for den del af gælden, som ikke dækkes ved likvidationen, ligesom skyldneren må indestå for, at dækning mindst vil udgøre en vis procentdel af gælden (tvungen likvidationsakkord) eller
- 4) en kombination af disse ordninger.

En tvangsakkord må gå ud på betaling af mindst 25% af de almindelige fordringshaveres tilgodehavender, medmindre fordringshaverne

Kapitel 7. Udenlandsk ret

accepterer lavere sats eller skyldnerens insolvens skyldes uheld, som ikke kan tilregnes ham. Mindstesatsen er fastsat efter nordisk samarbejde.²⁸

Offentlig forhandling om tvangsakkord kan efter § 31 alene åbnes, hvis skyldnerens akkordforslag på forhånd er blevet godtaget af mindst 40% af kreditorerne og disse repræsenterer mindst 40% af fordringsmassen.

Reglerne for vedtagelse af akkordforslag fremgår af § 43. Går akkordforslaget ud på, at mindst 50% af fordringshavernes tilgodehavende skal betales, anses det for vedtaget, når det er godkendt af mindst 60% af kreditorerne og fordringsmassen. Går forslaget ud på at betale mindre end 50% af fordringshavernes tilgodehavende, kræves tilslutning fra mindst 75% af kreditorerne og fordringsmassen. Ved beregningen af flertallet regnes antallet af kreditorer efter det antal stemmeberettigede kreditorer, som har deltaget i afstemningen, mens fordringsmassen regnes efter samlet, stemmeberettiget gæld.

Der er endvidere mulighed for at opnå en tvangsakkord i konkurs efter reglerne i konkurslovens kapitel XIV. Akkordforslaget sender bostyret til skifteretten sammen med en udtalelse om bl.a., hvorvidt det anbefaler at akkordforslaget skal følges, jf. § 123. Akkordforslaget kan alene stadfæstes, såfremt massefordringer og fortrinsberettigede fordringer får tilfredsstillende sikkerhed, jf. § 125. Stadfæstes akkorden, indstilles bobehandlingen.

I 1992 indførte Norge en lov om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner (gjeldsordningsloven) af 17. juli 1992 nr. 99. Loven har efter § 1 som formål at give personer med alvorlige gældsproblemer en mulighed for at få kontrol over deres økonomi. Som navnet angiver, gælder loven alene privatpersoner, dvs. fysiske personer. Loven gælder ikke for skyldnere, som har gæld knyttet til egen næringsvirksomhed, medmindre:

- (a) næringsvirksomheden er ophørt, og der vedrørende næringsvirksomheden ikke er uafklarede forhold, som i væsentlig grad vil vanskeliggøre gennemførelse af gældsforhandling, eller
- (b) den gæld, som er knyttet til næringsvirksomheden, udgør en forholdsvist ubetydelig del af skyldnerens samlede gæld, jf. § 1-2.

Det er alene skyldnere, som varigt er ude af stand til at opfylde deres

28. Ibid, side 447.

forpligtelser, som kan opnå en gældsordning. Der er kun mulighed for at opnå en gældsordning én gang, jf. § 1-3. Åbning af gældsforhandling medfører efter § 3-4, at skyldneren i en gældsforhandlingsperiode på tre måneder gives en betalingsudsættelse som indebærer, at fordringshaverne hverken kan:

- (a) kræve eller modtage hel eller delvis betaling eller anden dækning af deres tilgodehavende,
- (b) modregne et krav, medmindre hovedkrav og modkrav udspringer af det samme retsforhold,
- (c) gøre gældende eventuelle forfaldsklausuler i forholdet på grund af betalingsudsættelse efter denne paragraf,
- (d) tage udlæg i eller tvangsrealisere skyldnerens ejendele, eller
- (e) under henvisning til tidligere betalingsmislighold nægte at levere varer eller tjenester, som er nødvendige for skyldnerens og dennes husstands livsophold mod kontant betaling eller tilfredsstillende sikkerhed.

Gældsforhandlingsperioden kan resultere i en frivillig gældsordning eller en tvungen gældsordning. Forslaget til den frivillige gældsordning kan efter § 4-2 gå ud på udsættelse med betaling af hele eller dele af gælden, at fordringshaverne helt eller delvist skal give afkald på renter og omkostninger, eller at gælden skal bortfalde helt eller delvist enten på én gang eller efter udløbet af en gældsordningsperiode. Gældsordningsperioden skal i så fald normalt vare 5 år.

Den frivillige gældsordning sendes til fordringshaverne. Fordringshavere, som ikke modsætter sig forslaget inden svarfristens udløb, anses at have godtaget det. Ønsker en fordringshaver at modsætte sig forslaget, skal der oplyses om grunden til modsættelsen. Er der ingen fordringshavere, som modsætter sig forslaget, er det vedtaget. Kreditorer, som er ukendte på gældsforhandlingstidspunktet eller som af anden grund ikke har fået meddelelse om forslaget, er ikke bundet af gældsordningen.

Kan forslaget ikke vedtages eller gør andre forhold sig gældende, kan skyldneren fremsætte forslag til en tvungen gældsordning. En tvungen gældsordning skal som udgangspunkt opfylde de samme vilkår som en frivillig gældsordning, jf. § 5-2. Den indebærer, at skyldneren efter opfyldelse af gældsordningen typisk er fritaget for gæld, bortset fra gæld i henhold til pantsikrede fordringer.

Det er namsretten, der afgør, om skyldneren skal bevilliges tvungen

Kapitel 7. Udenlandsk ret

gældsordning, jf. § 5-4. Fordringshaverne indkaldes til et møde, hvor de har lejlighed til at udtale sig om forslaget, men de har i øvrigt ingen indflydelse på gældsordningen, jf. § 5-3.

For både de frivillige og de tvungne gældsordninger gælder, at gældsordningen bl.a. kan genoptages, hvis skyldneren har gjort sig skyldig i uredelighed eller groft har tilsidesat sine pligter i henhold til ordningen, jf. § 6-1. Endvidere kan der ske genoptagelse, hvis skyldnerens økonomiske forhold ændrer sig væsentligt.

7.2.3. Den skattemæssige behandling af gældseftergivelse

Efter norsk skatteret er udgangspunktet, at enhver økonomisk fordel er skattepligtig, hvis den er indvundet ved arbejde, kapital eller virksomhed. Endvidere er der som udgangspunkt skattepligt for samtlige kapitalgevinster. Fritagelse for en forpligtelse indebærer, at skyldneren opnår en økonomisk, skatteretligt relevant fordel. Fritagelsen kan indtræde ved eftergivelse, forældelse eller præklusion. Principielt er denne form for fritagelse skattepligtig efter norsk skatteret, hvis den har tilknytning til en af indkomstkategorierne.²⁹ Fritagelse for en forpligtelse betragtes ikke som en kapitalgevinst, men der foreligger skattepligt, såfremt fritagelsen har tilknytning til arbejde, kapital og virksomhed.

Udgangspunktet ved fritagelse for en forpligtelse er skattepligt for fritagelsen. I flere domme er Højesteret imidlertid nået til det modsatte resultat og har anset fritagelsen for skattefri. Allerede i 1928 fastslog den norske Højesteret, at gældseftergivelser, trods udgangspunktet, var skattefrie. Skattefriheden blev fastslået i tre Højesteretsafgørelser, Rt. 1928 s. 371 Klepp, Rt. 1930 s. 328 Lorna og Rt. 1931 s. 1250 Katfos.

I 1978 afsagde Højesteret imidlertid en afgørelse, som fastslog, at der i visse tilfælde af gældseftergivelse alligevel kunne blive tale om skattepligt. I afgørelsen Rt. 1978 s. 1001 VBK havde VBK lånt penge af en statslig fond til et udviklingsprojekt. Efter fondens statutter og låneaftalen fremgik det, at lånet kunne eftergives, hvis projektet ikke førte frem til noget godt økonomisk resultat. Det blev oplyst i dommen, at fonden havde praktiseret sådan eftergivelse, også hvor debitor var solvent og hvor fonden altså kunne have fået pengene tilbage. Lånet i sagen blev eftergivet, og skattemyndighederne anså VBK for skat-

29. Aarbakke, side 25 og 145, samt Zimmer, side 115.

tepligtig af beløbet. Højesteret stadfæstede ligningen med dissensen 4-1.

Det har været omdiskuteret, hvilken retstilstand, der har kunnet udledes af disse domme. Der er almindelig enighed om, at fritagelse for en retslig forpligtelse som udgangspunkt er skattepligtig. Med hensyn til skattefriheden ved eftergivelser er Magnus Aarbakke³⁰ af den opfattelse, at skattefriheden beror på, at fordelene ved eftergivelsen ikke har tilstrækkelig sammenhæng med skatteyderens indtægtserhverv. Tilknytningen til en af indkomstkategoriernes arbejde, kapital eller virksomhed foreligger ikke i tilstrækkeligt omfang. Udgør eftergivelsen reelt set et tilskud, f.eks. fra det offentlige, vil fordelene være vundet ved virksomhed, se Rt. 1959 s. 1191 og Rt. 1978 s. 1001. Foreligger der derimod en særlig grund til at forpligtelsen bortfalder, og denne grund ligger uden for virksomheden, f.eks. eftergivelse (akkord, forældelse og præklusion), kan fordelene ikke anses vundet ved virksomheden.

Frederik Zimmer anfører i 2. udg. (1995) af sin bog,³¹ at afgørelserne kan fortolkes på to måder. En mulighed er at lægge vægt på, at Højesteret i VBK-dommen stærkt fremhæver, at eftergivelsen i realiteten var en form for statstilskud. Reglen skulle da være, at fordel indvundet ved eftergivelse, forældelse eller præklusion er skattefri, undtagen i atypiske tilfælde af den type, som VBK-dommen er et eksempel på. Denne fortolkning følger Magnus Aarbakke. Frederik Zimmer anfører, at en anden mulighed er at gribe fat i førstevoterendes antydning i VBK-dommen af, at debitors solvens måske er af afgørende betydning. Frederik Zimmer synes at være af den opfattelse, at denne fortolkning er mest korrekt. Han angiver, at gode, reelle grunde taler for, at fordel ved eftergivelse osv. ikke bør beskattes, når debitor er insolvent: Når debitor ikke kan betale, er det mindre nærliggende at lægge til grund, at han i forbindelse med eftergivelsen ikke har erhvervet en fordel. Desuden taler praktiske hensyn til gældsforhandlingerne imod en beskatning af debitor. I sin 3. udg. af bogen³² har Zimmer tilsluttet sig Magnus Aarbakkes synspunkt om manglende tilknytning til en indkomstkategori.

Efter norsk skatteret er det en betingelse for fradrag for en udgift, at der foreligger en opofrelse af en fordel, samt at opofrelsen skal have

30. Side 146 og 192ff.

31. Side 127ff.

32. Side 139ff.

Kapitel 7. Udenlandsk ret

tilknytning til indtægts erhvervelsen. Kravet om opofrelse viser sig bl.a. ved, at fradraget må tilbageføres, eller tilsvarende indtægtspost må indtægtsføres, såfremt opofrelsen ikke finder sted. Dette skulle almindeligvis medføre, at hvor kreditor eftergiver en fordring mod skyldneren, vil der ikke foreligge nogen opofrelse fra skatteyderens side, og følgelig skulle et tidligere foretaget fradrag tilbageføres eller indtægtsføres. Det kan imidlertid efter dommene konstateres, at det ikke spiller nogen afgørende rolle, at skatteyderen tidligere har fået fradrag for den udgift, som resulterer i den gældspost, der bortfalder; flere af dommene vedrører sådanne tilfælde.³³ I Rt 1930 s. 328 Lorna udtaler Højesteret direkte: »Det finnes i denne henseende at være uden betydning, at den ettergitte fordring har vært bragt i fradrag ved ligningen av næringsinntekt for et tidligere aar«.

Vedrører gælden vederlag til anskaffelse af en genstand, som skatteyderen stadig ejer, kan der blive tale om at reducere indgangsværdien på genstanden. Frederik Zimmer synes overvejende at være af den opfattelse, at der ikke skal ske reduktion, idet beskatningen da vil kunne gennemføres indirekte.³⁴

Ved indtægtsansættelsen kan der efter sktl. § 53 kræves fradrag for underskud, som den skattepligtige har haft i de 10 forudgående år. I bestemmelsens 4. punktum er angivet, at når den skattepligtige åbner offentlig akkordforhandling eller opnår underhåndsakkord med en eller flere af sine kreditorer, kan underskud for vedkommende indtægtsår og tidligere år alene kræves fratrukket for den del, som overstiger det eftergivne gældsbeløb.

7.3. Sammenligning

Oprindeligt var lovgrundlaget vedrørende gældseftergivelse i vidt omfang ens i de tre lande, Danmark, Sverige og Norge. Senere har Danmark imidlertid i vidt omfang udbygget reglerne for underskudsbe-grænsning. Tilsyneladende frembyder gældseftergivelser ikke så mange og store problemer i Sverige og Norge, som de har gjort i Danmark. Der foreligger kun enkelte, ældre afgørelser i disse lande, mens der i Danmark foreligger mange afgørelser, både administrative og dom-

33. Zimmer, side 140, og Aarbakke, side 192ff.

34. Zimmer, side 306.

stolsafgørelser. Det er vanskeligt helt klart at fastslå, hvorfor denne forskel består, når landene oprindeligt var undergivet stort set samme lovregulering.

Når bestemmelserne ikke giver så store problemer i de øvrige lande kan det skyldes mange forhold. Der er den mulighed, at skatteyderne i de øvrige lande ikke anvender reglerne så ofte. Det kan også skyldes en vis tilbageholdenhed fra skattemyndighederne side i beskatningen overfor rekonstruktionsbestræbelser.

Da det primært er i Danmark de juridiske problemer omkring gældseftergivelse opstår, er det vanskeligt direkte at hente fortolkningsbidrag fra Sverige og Norge. Der er dog både i Sverige og Norge nogle synspunkter, som tillige er interessante for den danske behandling af gældseftergivelser.

Ovenfor i afsnit 3.1. drøftes spørgsmålet om gældseftergivelsen skal beskattes. I den anledning definerer jeg tre begreber, som hypotetisk kan udgøre beskatningsgrundlaget. Beskatningen kan ske ud fra et korrektionssynspunkt, hvor der korrigeres for det tidligere foretagne fradrag, eller ud fra et skattefordelssynspunkt, hvor det skattepligtige gode er den sparede skatteudgift, som den eftergivne gæld har resulteret i, eller ud fra et frigørelsessynspunkt, hvor det skattepligtige gode består i selve frigørelsen for betaling. I afsnittet afvises korrektions- og skattefordelssynspunktet. I Sverige har Regeringsrätten i Rå 1963, ref. 48 afvist, at der skulle ske beskatning ud fra det synspunkt, at der var tale om genbeskatning af tidligere fratrukne omkostninger [korrektionssynspunktet]. I Norge følger det som almindelig princip, at der skal ske tilbageføring af fradrag eller indtægtsførelse af tilsvarende indtægtspost, hvis den fradragne udgift ikke indebærer en opofrelse fra skatteyderen. Derved gælder et almindeligt korrektionssynspunkt i Norge, men trods dette finder korrektionssynspunktet ikke anvendelse ved gældseftergivelser. Norsk Højesteret har i flere afgørelser, bl.a. Rt 1930 s. 328 Lorna, tilsidesat synspunktet om beskatning ud fra et korrektionssynspunkt, uden det dog nærmere er begrundet. Det er vanskeligt at afgøre, hvorfor korrektionssynspunktet i Norge ikke finder anvendelse ved gældseftergivelse.

I Sverige og Danmark er der rimelig enighed om, at det skattepligtige gode udgør frigørelsen for betalingsforpligtelsen, samt at denne udgør en kapitalgevinst. Endelig kan der hverken i Sverige eller Danmark (efter de almindelige bestemmelser i statsskattelovens §§ 4-6) blive tale

Kapitel 7. Udenlandsk ret

om beskatning af fordelene, hvis skyldneren på eftergivelsestidspunktet er insolvent. I forhold til dette indtager Norge et særstandpunkt, hvor fordelene ved eftergivelsen ikke betragtes som en kapitalgevinst. Skattepligten i Norge afhænger derefter af om fordelene kan antages at være omfattet af en af de øvrige indkomstkategorier. Alene hvis eftergivelsen anses for erhvervet som led i virksomhedsudøvelse eller lignende foreligger der skattepligt, hvilket medfører, at en eftergivelse på baggrund af skyldnerens økonomiske situation ikke er omfattet af en af indkomstkategorier og følgelig skattefri. Insolvenssynspunktet, som har betydning i både Danmark og Sverige, tillægges tilsyneladende ikke afgørende vægt i Norge. Zimmer har i tidligere udgave af sin bog »Lærebok i Skatterett«³⁵ fremført insolvenssynspunktet, men dette er siden forladt.

I alle tre lande har man fundet det urimeligt, at der via underskudsreglerne kan fradrages udgifter, som aldrig bliver betalt. Der er derfor i alle landene indført underskudsbegrænsning ved akkord o.lign. Det er dog alene i Danmark, at underskudsbegrænsningen er udstrakt til gældskonvertering og kapitalindskud.

---

35. Side 127ff.

Kapitel 8

Opsummering og konklusion

8.1. Indkomstbeskatning

Gældseftergivelser blev tidligere behandlet efter de grundlæggende skattebestemmelser i statsskattelovens §§ 4-6, hvor der var administrativ praksis for, at de var skattefrie for skyldneren. På baggrund af domstolspraksis for forældelse er det usikkert, hvad der var grundlaget for denne skattefrihed. I UfR 1977.141 HD og UfR 1988.701 HD/TfS 1988, 366 HD fremkom der forskellige holdninger i præmisserne til den økonomiske fordel ved bortfald af en gældsforpligtelse, som indikerer en forskellig holdning til beskatningsgrundlaget.

Det anføres i et af mindretallenes præmisser i UfR 1988.701 HD/TfS 1988, 366 HD, at beskatningen skulle udgøre en korrektion af et tidligere foretaget fradrag. Et andet mindretal i samme afgørelse mente, at beskatningen har sammenhæng med den skattefordel, som skyldneren opnåede på baggrund af den senere bortfaldne gældsforpligtelse. Flertallets holdning til beskatningsgrundlaget i UfR 1988.701 HD/TfS 1988, 366 HD fremgår ikke helt klart, men ved fortolkning af præmisserne må det antages, at flertallet mener, at beskatningsgrundlaget er den økonomiske fordel, som består i frigørelsen for en betalingsforpligtelse.

Når den skatterelevante fordel er identificeret, kan der tages stilling til, om denne principielt kan anses for omfattet af statsskattelovens § 5, litra a, hvor udgangspunktet er skattefrihed. Ud fra en fortolkning af statsskattelovens § 4 og § 5, litra a, må det formentlig antages, at den økonomiske fordel ved bortfald af en gældsforpligtelse er omfattet af den almindelige skattebestemmelse i statsskattelovens § 4, men dog således at fordelens værdiansættes ud fra skyldnerens økonomiske situation på bortfaldstidspunktet.

Den administrative praksis for gældseftergivelser byggede på LOSR

Kapitel 8. Opsummering og konklusion

1929, 75, som angav, at en generel gældseftergivelse skulle anses for en skattefri formuedisposition med mindre der forelå en gavedisposition, tilskud eller lignende. Den eftergivne gæld i afgørelsen udgjorde gæld til varekreditorer. Afgørelsen bryder med principperne i statsskattelovens § 4 og § 5, litra a, hvor skattefrihed efter statsskattelovens § 5, litra a, forudsætter, at gælden ikke er pådraget som led i en erhvervsvirksomhed eller spekulationsforretning. Uanset om den økonomiske fordel ved bortfald af gæld skulle reguleres efter § 4 eller § 5, litra a, ville den økonomiske fordel i LOSR 1929, 75 være skattepligtig, men Landsoverskatterådet anså den økonomiske fordel for en formuegevinst. Anerkendes princippet i LOSR 1929, 75, ville det kunne medføre stødende resultater, hvis skyldneren blev efterladt med en positiv formue, men hvor formuen ikke var udslag af en gavedisposition, tilskud eller lignende. I dette tilfælde ville afgørelsens præmisser føre til, at eftergivelsen var skattefri trods den økonomiske begunstigelse af skyldneren.

I 1991 overførtes den skattemæssige behandling af gældseftergivelser generelt til kursgevinstloven. Der blev indført en særskilt bestemmelse i loven, hvorefter den økonomiske gevinst ved tvangsakkord, frivillig akkord og gældssanering skulle være skattefri for skyldneren, hvis dog fordringen alene blev nedsat til dennes værdi for kreditor på eftergivelsestidspunktet. Bestemmelsen er bevaret i uændret form i forbindelse med lovrevisionen af kursgevinstloven i 1997.

Bestemmelsens anvendelse i forbindelse med tvangsakkord og gældssanering giver ikke anledning til særlige problemer, da tvangsakkord og gældssanering er veldefinerede begreber i konkursretten. Hvornår en ordning kan anses for en frivillig akkord, og hvilke retsvirkninger der følger af denne, giver derimod anledning til betydelige problemer i praksis. Begrebet frivillig akkord udgør ikke noget éntydigt, veldefineret civilretligt begreb, hvorfor man har valgt i bestemmelsen at fastsætte en definition på, hvorledes frivillig akkord skal forstås i denne specifikke skatteretlige sammenhæng. Afgrænsningen af, hvornår der anses at foreligge en frivillig akkord, giver anledning til en del fortolkningsproblemer.

Afhandlingen går nærmere ind i fortolkningen af begrebet frivillig akkord ud fra den definition, der er angivet i kursgevinstloven samt den enslydende definition i ligningslovens § 15 (personskattelovens § 13 a) om underskudsbegrænsning.

8.2. Underskudsbegrænsning

I forbindelse med lovrevisionen i 1997 af kursgevinstloven ændredes lovbestemmelsen om de skattemæssige konsekvenser af singulære gældseftergivelser for fysiske personer. Tidligere henviste den relevante bestemmelse, kursgevinstlovens § 5, stk. 2, til statsskattelovens §§ 4-6, men ved lovrevisionen fik bestemmelsen (nugældende § 21) en ordlyd, som i vidt omfang stemmer overens med kursgevinstlovens § 24. Efter forarbejderne til bestemmelsen kunne det tyde på, at der med ændringen af bestemmelsen ikke var tilsigtet nogen ændring af retstilstanden. Det må imidlertid antages, at lovændringen har medført den ændring af retstilstanden, at hvor kursgevinsten før betragtes som en formuegevinst, der var skattefri med mindre der forelå næring, spekulation eller var ydet som gave (svarende til statsskattelovens § 5, litra a), foreligger der nu generel skattepligt, men dog med kursregulering af den skattepligtige fordel (svarende til statsskattelovens § 4).

8.2. Underskudsbegrænsning

Der opstod tidligt en administrativ praksis om, at generel gældseftergivelse skulle medføre begrænsning af et eventuelt fremførselsberettiget underskud, ud fra den betragtning, at underskuddet ikke længere var berettiget, da det bestod af udgifter, som ikke ville blive betalt. Højesteret tilsidesatte den administrative praksis med underskudsbegrænsning ved insolvens som ulovhjemlet ved UfR 1980.566 f.s.v. angik konkurss og UfR 1986.462 HD/TfS 1986, 218 HD f.s.v. angik akkord.

I 1991 blev der indført lovhjemmel i ligningslovens § 15 (personskattelovens § 13 a) til underskudsbegrænsning ved akkord og gældssanering. Reglerne korresponderede med kursgevinstlovens bestemmelse om indkomstskattefrihed ved akkord og gældssanering, således at underskudsbegrænsning ikke ville indtræde, hvis akkorden eller gældssaneringen medførte indkomstskattepligt. Der var sikret, at en akkord eller gældssanering ikke både medførte direkte beskatning og indirekte beskatning ved underskudsbegrænsning. I begge bestemmelser var de skatterevante begivenheder tvangsakkord, gældssanering samt endvidere frivillig akkord, hvilket var enslydende defineret i både kursgevinstloven og ligningslovens § 15 (personskattelovens § 13 a).

Bestemmelserne om gældseftergivelse i ligningslovens § 15 har siden fået udvidet sit anvendelsesområde. I 1995 indførtes i bestemmelsen,

at gældskonvertering til aktier eller konvertible obligationer skulle sidestilles med gældsnedsettelse, samt at visse tilfælde af kapitalforhøjelse med efterfølgende indfrielse af fordring tillige skulle medføre underskudsbegrænsning. Bestemmelserne blev indføjjet, idet man fandt, at disse tilfælde havde så betydelige lighedspunkter med øvrige tilfælde af gældseftergivelse, at den skattemæssige behandling f.s.v. angår underskudsbegrænsning burde være den samme.

Fortolkningsproblemerne med fastlæggelse af begrebet frivillig akkord er det samme for ligningslovens § 15 (personskattelovens § 13 a) som for fastlæggelse af det samme begreb i kursgevinstlovens § 24. Derudover opstår der i relation til ligningslovens § 15 problemer med afgrænsningen af gældskonverteringstilfældene og de tilfælde af kontant kapitalforhøjelse med efterfølgende indfrielse af fordring, som tillige medfører underskudsbegrænsning.

Reglerne om begrænsning af underskudsfræmsørelsen finder ikke anvendelse på singulære gældseftergivelser.

8.3. Konklusion

Tidligere, da gældseftergivelser var omfattet af de almindelige skattebestemmelser i statsskattelovens §§ 4-6, kunne der udtrykkes tvivl om beskatningshjemlen, men selve de skattemæssige konsekvenser af gældseftergivelsen var forholdsvis afklarede og frembød ikke væsentlige problemer i praksis. Gældseftergivelsen var skattefri, uanset om eftergivelsen kunne karakteriseres som generel eller singulær. Alene hvis gældseftergivelsen måtte anses at være udtryk for en gavedisposition, tilskud eller lignende overførsel af midler, ville eftergivelsen kunne udløse skatte-/afgiftspligt. Da tillige skattemyndighedernes praksis med underskudsbegrænsning blev underkendt af Højesteret, var der få tvister omkring den skattemæssige behandling af gældseftergivelser.

Efter at den indkomstskattemæssige behandling af gældseftergivelser er blevet overført til kursgevinstlovens § 24 og der er indført lov hjemmel til underskudsbegrænsning i ligningslovens § 15 (personskattelovens § 13 a), opstår der jævnligt tvister omkring fortolkningen af disse bestemmelser.

Tvisterne opstår bl.a. omkring fortolkningen af begrebet frivillig akkord. Ved kursgevinstlovens § 24 og ligningslovens § 15 (personskatte-

lovens § 13 a) er begrebet specifikt defineret, og alene en ordning, som er omfattet af denne definition, udløser indkomstskattefriheden/underskudsbegrænsningen. Fortolkningen af begrebet frivillig akkord vanskeliggøres af, at man har valgt at lade kreditors forhold være afgørende for skyldnerens skattemæssige forhold. Efter min opfattelse er dette ikke udtryk for et bevidst valg, men skyldes en noget snæver fortolkning af den administrative praksis, der var gældende før lovbestemmelsen.

Yderligere tvivlsspørgsmål er opstået efter indførelse af bestemmelse om gældskonvertering og visse tilfælde af kontante kapitalforhøjelser i ligningslovens § 15. Herefter skal disse forhold, som ikke naturligt opfattes som gældseftergivelser, behandles som gældseftergivelser. Det er specielt problematisk for den kontante kapitalforhøjelse, hvor man med lovbestemmelsen søger at ramme selve hensigten med kapitalforhøjelsen. Konvertering af gæld til aktier kan anses for en frivillig akkord, hvis værdien af de modtagne aktier er mindre end fordringens pålydende. Lovgivningsmæssigt har man imidlertid valgt ikke alene at lade konvertering til aktier omfatte af bestemmelserne om gældsnedsettelse, men tillige konvertering til konvertible obligationer. Konvertering til konvertible obligationer kan ikke anses for en frivillig akkord, da skyldneren fortsat har en betalingsforpligtelse. Derudover er det ikke længere afgørende om værdien af aktierne er mindre end fordringens nominelle beløb, men derimod om fordringens værdi er mindre end fordringens nominelle beløb på konverteringstidspunktet. Det giver anledning til nogle problemer omkring fortolkningen af fordringens værdi.

Lovbestemmelserne om gældseftergivelse gennem tiden er blevet kompliceret, hvilket er i strid med intentionerne bag lovreguleringen i 1991 af gældseftergivelse. I Betænkning nr. 1101/87, som ligger til grund for lovreguleringen, konkluderes, at de insolvensretlige hensyn anses for mere vægtige end de skatteretlige hensyn, hvorfor de skatteretlige regler skal udformes således, at de ikke er hindrende for fornuftige rekonstruktioner. Det er muligt, at de nuværende skatteregler ikke direkte er hindrende for fornuftige rekonstruktioner, men de må antages at besværliggøre disse i nogen grad, da det kan være vanskeligt at danne sig et overblik over de skattemæssige konsekvenser af rekonstruktionerne.

Lovgivningsmæssigt er der tilsyneladende sket en holdningsændring,

Kapitel 8. Opsummering og konklusion

fra at have skattefriheden i centrum, til at fokusere på den manglende fradragsret. De seneste lovgivningstiltag har været for at modvirke arrangementer, hvorved der opnås fradrag for udgifter, som aldrig betales. Når det er væsentligt, at der ikke gives fradrag for udgifter, som aldrig betales, kunne det overvejes om underskudsbegrænsning fortsat alene skal gælde for generelle gældseftergivelser, eller den bør udstrækkes til tillige at finde anvendelse på singulære gældseftergivelser. Der synes ikke umiddelbart at være nogen saglig begrundelse for denne forskelsbehandling, bortset fra eventuelle administrative problemer. På indkomstbeskatningsområdet er der i dag symmetri mellem de generelle og de singulære gældseftergivelser. Der kunne tillige indføres symmetri ved underskudsbegrænsningen. Dette kan dog ikke anbefales.

Det har været fremført som kritikpunkt imod underskudsbegrænsning ved gældseftergivelser, at det ikke nødvendigvis er den eftergivne gældspost, som er indeholdt i underskuddet. Kritikken kan være berettiget. Ved de generelle gældseftergivelser er der dog en vis sandsynlighed for, at den eftergivne gæld er indeholdt i underskuddet. Anderledes kan det forholde sig for de singulære gældseftergivelser. Der er ikke den samme sandsynlighed for, at gælden er en del af underskuddet.

Det kunne overvejes om der kan findes andre løsninger end underskudsbegrænsning for at forhindre fradrag for udgifter, som ikke betales. En mulig løsning kunne være en generel regel om omregulering ved gældseftergivelse, som den er anvendt i ligningslovens § 5, stk. 8. Selve fradragsretten skulle da være en betinget fradragsret, som er betinget af senere betaling. Viser det sig, at gælden ikke skal betales ophæves fradraget med tilbagevirkende kraft. Som det dog fremgår af afsnit 6.5. er dette efter min opfattelse ikke en hensigtsmæssig løsning. Efter min opfattelse er der store betænkkeligheder ved at ophæve en fradragsret med tilbagevirkende kraft.

En anden mulighed kunne være at ændre på fradragstidspunktet, således at der først vil være fradrag for en udgift på betalingstidspunktet. Derved undgås fradrag for udgifter, som aldrig betales. Dette er dog en temmelig væsentlig ændring af de almindelige skatteretlige principper, som skal overvejes nøjes. Det udsatte fradragstidspunkt skal gælde som generel regel for samtlige fradragsberettigede udgifter. Det kræver en ændring af statsskattelovens § 6, litra a. En sådan ændring af fradragstidspunktet til betaling blev overvejet af skattelovrådet i forbindelse med deres udtalelse om fradrag for renter ved insolvent

8.3. Konklusion

(forslaget vedrørende ligningslovens § 5, stk. 7).¹ Ændringen af fradragstidspunktet blev imidlertid opgivet, idet der fandtes at være store administrative fordele ved forfaldsprincippet.

---

1. Udtalelsen er optrykt som bilag 1 i betænkning nr. 1101/1987. Vedrørende betalings-
tidspunktet henvises til side 128 i betænkningen.